

ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМУ СПРАВЛЯННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ З СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ТА АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

П. М. Боровик, кандидат економічних наук

В. В. Сліпченко, аспірант

В. В. Онищенко, магістрант

Уманський національний університет садівництва

Чинний в Україні порядок справляння єдиного податку з суб'єктів малого підприємництва та аграрного бізнесу має суттєві недоліки, зумовлені надмірними його фіскальними та недостатніми регулюючими властивостями. Напрямами вдосконалення механізму справляння єдиного податку повинні бути звільнення платників цього податку від сплати єдиного соціального внеску, військового збору та податку на доходи фізичних осіб з доходів, виплачених у формі дивідендів, посилення відповідальності його платників за незаконну оптимізацію податкового навантаження самих платників та їх контрагентів, запровадження норми в Податковому кодексі України, яка б зобов'язувала платників єдиного податку четвертої групи сплачувати земельний податок за сільськогосподарські угіддя, запровадження ставки єдиного податку для тепличних комбінатів у розмірі 2 % від їх виручки.

Ключові слова: місцеві бюджети, місцеве оподаткування, доходи місцевих бюджетів, єдиний податок, функції податків, Податковий кодекс України.

Постановка проблеми. Трансформація порядку нарахування і сплати податкових платежів в Україні, зумовлена змінами до Податкового кодексу України, внесеними в кінці 2014 р. з прийняттям Закону України від 28. 12. 2014 р. № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» [9] та Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» [10], суттєво вплинула на механізм справляння як єдиного податку з суб'єктів малого підприємництва так і фіксованого сільськогосподарського податку, що справлявся в нашій країні з суб'єктів аграрного бізнесу.

Зазначені податкові новації вимагають додаткової уваги науковців до проблем оподаткування як підприємців та малих підприємств, так і сільськогосподарських товаровиробників, що були суб'єктами спеціального режиму прямого оподаткування в аграрній галузі, представленого фіксованим сільськогосподарським податком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що дослідженню проблем використання пільгових режимів оподаткування як суб'єктів малого підприємництва так і аграрного бізнесу присвячені наукові розвідки провідних вітчизняних науковців, зокрема В. Л. Андрущенко та

В. М. Мельника [1], Д. І. Деми [5; 6], Ю. Б. Іванова [7], В. П. Синчака [13; 14], А. М. Соколовської, Т. І. Єфименко та І. О. Луніної [15; 16], Л. Д. Тулуша [17], С. І. Юрія [19], С. В. Юшка [20], а також багатьох інших дослідників.

Не дивлячись на те, що науковцями опубліковано безліч праць стосовно проблематики застосування пільгових режимів прямого оподаткування суб'єктів агробізнесу та малого підприємництва, більшість проблемних аспектів податкового регулювання діяльності зазначених податкоплатників до цього часу не лише не врегульовані, але й з прийняттям Податкового кодексу України та внесенням змін до зазначеного нормативно-правового акту, що відбулись в 2011-2016 рр. ще й загострились, що зумовлює необхідність подальших наукових пошуків шляхів вдосконалення механізмів оподаткування зазначених суб'єктів та спричинило потребу в цьому дослідженні.

Метою даної наукової розвідки є обґрунтування перспектив подальшого використання пільгових режимів прямого оподаткування доходів суб'єктів малого та аграрного бізнесу в Україні.

Методика досліджень. З метою виконання поставленої мети в ході проведення дослідження використано економіко-статистичні методи досліджень, зокрема монографічний метод, метод порівняння, графічний, а також табличний методи.

Результати досліджень. Механізм нарахування і сплати єдиного податку з суб'єктів малого підприємництва ще в 2011-2012 рр. зазнав суттєвих змін, наслідком яких було становлення порядку справляння цієї податкової форми, основними особливостями якого було розширення переліку категорій його платників до шести груп, збільшення граничних розмірів обмежень для фізичних і юридичних осіб, що можуть бути суб'єктами цього спеціального податкового режиму за величиною їх річних валових доходів, а також прив'язка ставок досліджуваного податку для окремих категорій його платників до встановленого щорічними законами про державний бюджет розміру мінімальної заробітної плати [2, с. 99].

Відносно ж прямого оподаткування доходів більшості організованих аграрних формувань, то їх основним податковим платежем донедавна в Україні був фіксований сільськогосподарський податок, об'єктом оподаткування яким були земельні угіддя сільськогосподарського призначення а базою справляння – нормативна грошова оцінка аграрних угідь [3, с. 93].

З прийняттям Закону України від 28. 12. 2014 р. № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» [9] та Закону України «Про державний бюджет України на 2015 рік» [11], єдиний податок з суб'єктів малого підприємництва та фіксований сільськогосподарський податок було об'єднано в одну податкову форму – єдиний податок.

Крім того, якщо до 2015 р. Податковий кодекс України передбачав шість груп платників єдиного податку та одну групу платників фіксованого сільськогосподарського податку, то механізм справляння податку, що

об'єднав зазначені дві податкові форми, передбачає чотири групи його платників. З перелічених груп платників оновленого єдиного податку перші три групи – суб'єкти малого підприємництва (табл. 1).

1. Основні особливості сучасного механізму справляння в Україні єдиного податку з суб'єктів малого підприємництва I-III груп [8; 9; 10; 11]

Група платників	Умови переходу на єдиний податок	Види діяльності	База справляння	Ставки податку	Особливості нарахування та порядок сплати
I (підприємці)	Виручка за календарний рік не перевищує 300 тис. грн, не використовують працю найманих осіб.	Роздрібна торгівля на ринках та побутові послуги	Доходи в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах	Фіксована (до 10 % від розміру мінімальної заробітної плати (залежно від виду діяльності))	Обов'язкове ведення обліку доходів, щорічна звітність до ДПІ. Сплачується помісячно не пізніше 20 числа поточного місяця.
II (підприємці)	Виручка за календарний рік не перевищує 1,5 млн. грн, середньорічна кількість працюючих – не більше 10 осіб	Послуги, виробництво, торгівля, ресторанне господарство		Фіксована (до 20 % від розміру мінімальної заробітної плати (залежно від виду діяльності))	
III (підприємці та юридичні особи)	Виручка за календарний рік не перевищує 5 млн. грн	Без обмежень		Для платників ПДВ – 3 %, а для неплатників ПДВ – 5 % від доходів	

До четвертої групи платників сучасного єдиного податку відповідно до вимог Податкового кодексу України [8], Закону України від 28. 12. 2014 р. № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» [9], Закону України «Про державний бюджет України на 2015 рік» [11] та Закону України «Про

внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» [10] віднесено аграрних товаровиробників, що до 2015 р. були платниками фіксованого сільськогосподарського податку (рис. 1).

Платники	<ul style="list-style-type: none"> сільгоспвиробники, що не реалізують підакцизні товари, не мають податкової заборгованості, мають сільгоспугіддя та в яких виручка від реалізації сільськогосподарської і іншої власної продукції за попередній звітний рік складає не менше 75 % від загального валового доходу;
Об'єкт справляння	<ul style="list-style-type: none"> площа сільськогосподарських угідь та земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди;
База справляння	<ul style="list-style-type: none"> нормативна грошова оцінка сільськогосподарських угідь, з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня звітного року;
Ставки податку встановлені у відсотках від бази справляння у таких розмірах :	<ul style="list-style-type: none"> для ріллі, сіножатей і пасовищ більшості видів - 0,81 %; для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,49 %; для багаторічних насаджень (крім розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) - 0,49 %; для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,16 %; для земель водного фонду - 2,43 %; для ріллі, сіножатей і пасовищ сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті - 5,4 %;
Порядок обчислення і сплати	<ul style="list-style-type: none"> податковий період - календарний рік (платники самостійно обчислюють суму податку щороку на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають до ДПІ декларацію); сплачується поквартально до 30 дня за звітним кварталом, проте в I та II кварталах – по 10 %, в III кварталі – 50 %, в IV кварталі – 30 % від річної суми єдиного податку; у разі виявлення в ході перевірки порушення порядку нарахування і сплати єдиного податку платники переходять на загальну систему оподаткування з наступного місяця та за період, в якому виявлено таке порушення, йому нараховуються податки і збори, виходячи із загальних умов оподаткування, а також штрафні санкції; платники єдиного податку четвертої групи звільнені від сплати податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість, податку на майно крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва, рентної плати за спеціальне використання води.

Рис. 1. Основні особливості сучасного механізму справляння єдиного податку з суб'єктів аграрного бізнесу в Україні [8; 9; 10; 11]

Варто зазначити, що сучасний порядок справляння єдиного податку як з суб'єктів малого підприємництва, так і з аграрних підприємств є досконалішим від механізмів справляння єдиного податку та фіксованого сільськогосподарського податку, що функціонували до 2015 р., оскільки ним суттєво спрощено порядок оподаткування малого бізнесу, зменшено кількість груп платників єдиного податку та проіндексовано базу справляння для аграрних підприємств (колишнього фіксованого сільськогосподарського

податку), що стали платниками єдиного податку.

В той же час, результати критичного аналізу оновленого порядку нарахування і сплати єдиного податку з суб'єктів малого підприємництва та аграрного бізнесу дозволяють зазначити, що він має суттєві недоліки.

Зокрема, недоречністю механізму справляння сучасного єдиного податку, що збереглась ще з попередніх періодів функціонування як єдиного податку для суб'єктів малого бізнесу так і фіксованого сільськогосподарського податку, на думку як авторів цієї публікації, так і багатьох інших дослідників податкових відносин, є необхідність нарахування і сплати зазначеними суб'єктами малого та аграрного бізнесу кількох інших податків, зборів та внесків (єдиного соціального внеску, військового збору, податку на доходи фізичних осіб з доходів, виплачених у формі дивідендів, тощо) [2; 5; 12; 13, 16; 17].

Крім того, варто зазначити, що механізм справляння єдиного податку з суб'єктів малого та аграрного бізнесу як і єдиний податок та фіксований сільськогосподарський податок, яких він замінив, дає можливість оптимізувати податкове навантаження окремих бізнес-структур через використання спрощеного режиму прямого оподаткування крупними фірмами (шляхом створення кількох афільованих структур) [2; 3; 16; 17; 19; 20].

В контексті недоліків сучасного механізму пільгового режиму прямого оподаткування сільськогосподарських підприємств необхідно також відмітити, що донедавна в Україні основним джерелом фінансування заходів щодо поліпшення та охорони земельних ресурсів була плата за землю, тобто земельний податок та плата за оренду земель державної і комунальної власності. Згідно з вимогами статті 22 нині відміненого Закону України «Про плату за землю», кошти від неї, що надходили на спеціальні бюджетні рахунки місцевих бюджетів, повинні були використовуватись виключно для фінансування заходів по раціональному використанню та охороні земель, підвищенню родючості ґрунтів, веденню державного земельного кадастру, землеустрою, моніторингу земель, створенню земельного інноваційного фонду, відшкодуванню витрат власників землі і землекористувачів, пов'язаних з господарюванням на землях гіршої якості, економічному стимулюванню власників землі і землекористувачів за поліпшення якості земель, підвищенню родючості ґрунтів, наданню пільгових кредитів, частковому погашенню позичок та компенсації втрат доходів власників землі та землекористувачів внаслідок тимчасової консервації земель, порушених не з їх вини, проведенню земельної реформи, а також для земельно-господарського устрою, розробки містобудівної документації і розвитку інфраструктури населених пунктів [12].

Поряд з цим, спочатку відміна цільового порядку використання мобілізованих сум плати за землю, а потім звільнення платників фіксованого сільськогосподарського податку, а пізніше – єдиного податку четвертої групи від сплати земельного податку за землі сільськогосподарського призначення зумовили дефіцит коштів в бюджетах муніципалітетів аграрних регіонів, необхідних їм на фінансування робіт, пов'язаних з охороною і відновленням

земельних ресурсів [3; 4; 6; 8; 12; 17; 20]. Безперечно, це істотна вада оновленого механізму спеціального режиму оподаткування суб'єктів малого та аграрного бізнесу.

Ще одним недоліком порядку нарахування і сплати сучасного єдиного податку є те, що Податковим кодексом України за базу справляння для сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті передбачено нормативну грошову оцінку земельних угідь сільськогосподарського призначення. Результати попередніх досліджень показали, що внаслідок цього зберігається суттєва диспропорція розмірів податкового навантаження тепличних комбінатів, що отримують з незначної за розмірами земельної площі на кілька порядків вищі прибутки, ніж інші (типові) сільськогосподарські підприємства [3, с. 102; 17, с. 38]. Тому, чинний порядок оподаткування їх доходів забезпечує суб'єктам тепличного бізнесу пільгові, порівняно з іншими платниками єдиного податку четвертої групи, умови оподаткування [3; 6; 16; 18], чого, на нашу думку, допускати не слід.

Може здатись, що єдиний податок з суб'єктів малого підприємництва та аграрного бізнесу, завдяки істотним недолікам механізму його справляння, повинен бути відмінений. З іншого боку, зазначимо, що запровадження та поетапне реформування єдиного податку є справді прогресивними кроками у сфері податкового регулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу та сільськогосподарських підприємств. Поряд з цим, як переконливо продемонстрували результати дослідження, гострою необхідністю сьогодення є потреба у вирішенні описаних нами проблем механізму справляння досліджуваної податкової форми.

Зокрема, цілком логічним кроком на шляху вдосконалення механізму справляння єдиного податку буде звільнення його платників від сплати єдиного соціального внеску, військового збору та податку на доходи фізичних осіб стосовно доходів, виплачених у формі дивідендів.

Також, з метою недопущення використання механізму справляння єдиного податку в операціях, завданням яких є мінімізація податкових виплат самих платників аналізованої податкової форми та їх контрагентів, необхідним є посилення відповідальності за проведення операцій, завданням яких є оптимізація податкового навантаження як таких бізнес-структур, так і інших суб'єктів підприємництва.

Для забезпечення надійного фінансування заходів з охорони і поліпшення земельних ресурсів, на наше переконання, необхідно зобов'язати платників єдиного податку четвертої групи сплачувати земельний податок за землі сільськогосподарського призначення, забезпечивши при цьому цільове використання мобілізованих сум земельного податку на фінансування робіт, пов'язаних з охороною і відновленням земельних ресурсів. Варто зазначити, що альтернативним напрямом вирішення проблеми фінансування заходів з охорони і поліпшення агроугідь в Україні може бути розробка і запровадження механізму бюджетного перерозподілу частини мобілізованого єдиного податку з суб'єктів агробізнесу на фінансування зазначених робіт.

Крім того, з метою вирівнювання податкового навантаження на тепличні комбінати та типові організовані аграрні формування необхідним є запровадження ставки ФСП для тепличних комбінатів у розмірі 2 % від їх виручки, що і пропонувалось одним із проектів змін до Податкового кодексу України [6, с. 618].

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, слід відмітити що чинний в Україні порядок справляння єдиного податку з суб'єктів малого підприємництва і аграрного бізнесу, має суттєві недоліки, зумовлені, насамперед, надмірними фіскальними та недостатніми регулюючими властивостями зазначеної податкової форми.

З метою вирішення проблем справляння єдиного податку в Україні, як показали результати дослідження, необхідно звільнити його платників від сплати єдиного соціального внеску, військового збору та податку на доходи фізичних осіб з доходів, виплачених у формі дивідендів, посилити рівень відповідальності платників єдиного податку за проведення операцій, мето яких є оптимізація податкового навантаження таких платників та їх контрагентів, зобов'язати платників єдиного податку четвертої групи сплачувати податок за землі сільськогосподарського призначення, забезпечивши за рахунок мобілізованих сум цього податку цільове фінансування робіт, пов'язаних з охороною і відновленням земельних ресурсів, або ж запровадити механізм бюджетного перерозподілу частини мобілізованого єдиного податку з суб'єктів агробізнесу на фінансування зазначених робіт, запровадити ставку єдиного податку для тепличних комбінатів у розмірі 2 % від їх виручки.

Подальші наукові дослідження в обраному напрямі досліджень слід присвятити моделюванню наслідків запропонованих нами змін до механізму справляння єдиного податку з суб'єктів малого підприємництва та аграрного бізнесу для місцевих бюджетів та платників перелічених податків.

Література

1. Андрущенко В. Л., Мельник В. М. Податкові важелі та стимули розвитку господарських систем (теоретичні засади та практика використання). Ірпінь : Національний університет державної податкової служби України, 2006. 210 с.

2. Боровик П. М., Фрате Б. В. Реформований механізм оподаткування малого бізнесу в Україні: проблеми та перспективи розвитку. // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. 2014. № 3. С. 98-104.

3. Боровик П. М., Бечко П. К., Броварна С. М. Проблеми податкового регулювання земельних відносин в агросфері в умовах євроінтеграції. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2014. Вип. 9. С. 92-96.

4. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. (зі змінами та доповненнями). База даних Законодавство України / ВР України. URL: : <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks/3356.html> (дата звернення: 26.05.2017).

5. Дема Д. І., Шевчук І. В. Спрощена система оподаткування: реалії та перспективи в Україні. // Облік і фінанси АПК. 2011. № 1 С. 146–149.

6. Дема Д.І. Зміни податкової політики, викликані корпоратизацією аграрного виробництва // Розвиток облікової та фінансових складових економічної науки і практики. Зб. матеріалів VIII міжн.наук.-практ. конф. (26-27 вересня 2013 р.,м. Київ), К.: ННЦ «ІАЕ», 2013. С. 615–619.

7. Іванов Ю. Б. Альтернативні системи оподаткування: монографія. Харків : Торнадо, 2003. 517 с.

8. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI (зі змінами та доповненнями). База даних Законодавство України / ВР України. URL: : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 26.05.2017).

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28.12. 2014 р. № 71-VIII. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19> (дата звернення: 26.05.2017).

10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році : Закон України від 20 грудня 2016 р. № 1791-VIII. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1791-19/print1443088932078408> (дата звернення: 26.05.2017).

11. Про Державний бюджет України на 2015 рік: Закон України від 28 грудня 2014 року № 80-VIII. База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80-19/page2> (дата звернення: 26.05.2017).

12. Про плату за землю : Закон України від 3 липня 1992 року №2535-XII. База даних Законодавство України / ВР України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T253500.html (дата звернення: 26.05.2017).

13. Синчак В. П. Формування спрощеної системи оподаткування в контексті державної підтримки малого бізнесу та стимулювання зайнятості населення. // Облік і фінанси. 2012. № 4 (58). С. 50-58.

14. Синчак В. П., Метелева І. Д. Державна підтримка агропромислового комплексу: зарубіжний та вітчизняний досвід // Університетські наукові записки . 2011. № 4. С. 492-499.

15. Соколовська А. М., Єфименко Т. І. , Луніна І. О. Система податкових пільг в Україні у контексті європейського досвіду : монографія. К. : НДФІ, 2006. 320 с.

16. Соколовська А. М. Шляхи реформування податкової системи України // Фінанси України. 2014. №12. С. 103-121.

17. Тулуш Л.Д. Реформування механізму прямого оподаткування сільськогосподарських підприємств. // Економіка АПК. 2014. № 10. С. 34-45.

18. Щодо реформування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності : аналітична записка. База даних Матеріали Верховної ради України

/ ВР України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/217> (дата звернення: 26.05.2017).

19. Юрій С. І., Квасовський О. Р. Фіскальна і стимулююча ефективність спрощених режимів оподаткування для приватних підприємців. // Фінанси України. 2002. № 8. С. 63-70.

20. Юшко С. В. Спрощена система оподаткування юридичних осіб : переваги та ризики застосування. // Економіка України. 2011. № 7. С. 60-71.

Reference

1. Andruschenko V. L. & Melnik V. M. (2006). *Tax incentives and levers of economic systems (theoretical principles and practice use)*. Irpin National University State Tax Service of Ukraine, 2006. 210 p. (in Ukrainian).

2. Borovik P. M. & Frate B. V. (2014) Reformed mechanism of taxation of small business in Ukraine: problems and prospects. *Journal of Kharkov National Agrarian University off Dokuchaev V.V. : Economic Science*, 2014. No. 3. Pp. 98-104. (in Ukrainian).

3. Borovik P. M., Bechko P. K. & Brovarna S. M. (2014) Tax problems of land relations in the agricultural domain in terms of European integration. *Scientific Bulletin of Kherson State University. : Economic Science*, 2014. No. 9. Pp. 92-96. (in Ukrainian).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Budget Codex of Ukraine on July 8, 2010 № 2456-VI. URL: <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks/3356.html>. (in Ukrainian).

5. Dema D. I. & Shevchuk I. V. (2011) Simplified tax system: realities and prospects in Ukraine. *Accounting and Finance APC*, 2011, no 1, pp. 146-149. (in Ukrainian).

6. Dema D. I. (2013) Changes in tax policy caused corporatisation of agriculture. *Development of accounting and financial components of economic science and practice. Conf. (26-27 September 2013, m. Kyiv)*, К .: NSC «IAE», 2013. Pp. 615-619. (in Ukrainian).

7. Ivanov Y. B. (2003) *Alternative tax systems*. Kharkov: Tornado, 2003. 517 p. (in Ukrainian).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Tax Code of Ukraine on December 2, 2010 no. 2755-VI (as amended). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (in Ukrainian).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). On Amendments to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts of Ukraine on tax reform: the Law of Ukraine 28.12. 2014. No. 71-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19>. (in Ukrainian).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2016). On Amendments to the Tax Code of Ukraine and laws of Ukraine to ensure the balance of revenue in 2017: the Law of Ukraine of 20 December 2016. No. 1791-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1791-19/print1443088932078408>. (in Ukrainian).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). On State Budget of Ukraine for

2015: Law of Ukraine on December 28, 2014 no. 80-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80-19/page2>. (in Ukrainian).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine. (1992). About Land: Law of Ukraine on July 3, 1992 no. 2535-XII. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T253500.html. (in Ukrainian).

13. Synchak V. P. (2012) Formation simplified tax system in the context of public support small businesses and promote employment. *Accounting and Finance*. 2012. No. 4 (58). Pp. 50-58. (in Ukrainian).

14. Synchak V. P. & Myetyelyeva I. D. (2011) State support agriculture, foreign and domestic experience. *University research note*. 2011. No. 4. Pp. 492-499. (in Ukrainian).

15. Sokolovska A. M., T. I. Efimenko & Lunin I. O. (2006) *System of tax incentives in the Ukraine in the context of European experience*. K: NDFI, 2006. 320 p. (in Ukrainian).

16. Sokolovska A. M. (2006) Ways of reforming the tax system of Ukraine. *Finance of Ukraine*. 2014. No. 12. Pp. 103-121.

17. Tulush L. D. (2014) Reform of the mechanism of direct taxation of agricultural enterprises. *Economy APC*. 2014. No. 10. Pp. 34-45. (in Ukrainian).

18. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). On reforming the simplified system of taxation, accounting and reporting: analytical note. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/217> (in Ukrainian).

19. Uriy S. I., & Kvasovsky O. R. Fiscal efficiency and stimulating simplified tax regime for private entrepreneurs. *Finance of Ukraine*. 2002. No. 8. Pp. 63-70. (in Ukrainian).

20. Jusko S. V. Simplified tax system entities: the benefits and risks of use. *Ukraine economy*. 2011. No.7. pp. 60-71. (in Ukrainian).

Одержано 22.03.2017

Аннотация

Боровик П. Н., Слипченко В. В., Онищенко В. В.

Трансформация механизма изымания единого налога с субъектов малого и аграрного бизнеса

В статье исследованы проблемы современного порядке применения специальных режимов налогообложения субъектов малого и аграрного бизнеса в Украине, представленных ныне единым налогом.

Результаты исследования показали, что действующий в Украине порядок взимания единого налога с субъектов малого предпринимательства и аграрного бизнеса имеет существенные недостатки, в частности необходимость начисления и уплаты субъектами малого и аграрного бизнеса нескольких других налогов, сборов и взносов, а именно единого социального взноса, военного сбора, налога на доходы физических лиц с доходов, выплаченных в форме дивидендов и т.д., что существенно перегружает механизм начисления и уплаты единого налога, то, что механизм изымания единого налога дает оптимизировать налоговую нагрузку отдельных бизнесовых структур путем использования этого упрощенного режима прямого налогообложения крупными фирмами (путем создания нескольких аффилированных структур), то, что в результате введения сначала фиксированного сельскохозяйственного налога, а позже - единого налога для

субъектов сельхозбизнеса возник дефицит средств в бюджетах муниципалитетов аграрных регионов, необходимых им для финансирования работ, связанных с охраной, улучшением и восстановлением земельных ресурсов а также диспропорция налоговой нагрузки тепличных комбинатов, что используют незначительные по размерам земельные площади и получают при этом прибыль на несколько порядков выше, чем другие (типичные) сельскохозяйственные предприятия.

Первоочередными направлениями совершенствования механизма изымания единого налога в Украине в ближайшее время должны быть освобождение плательщиков этого налога от уплаты единого социального взноса, военного сбора и налога на доходы физических лиц с доходов, выплаченных в форме дивидендов, усиление ответственности его плательщиков за незаконную оптимизацию налоговой нагрузки самих плательщиков и их контрагентов, введение нормы в Налоговом кодексе Украины, которая обязывала плательщиков единого налога четвертой группы уплачивать земельный налог за сельскохозяйственные угодья, или же позволяла перераспределить часть единого налога, уплаченного в бюджет субъектами четвертой группы его плательщиков целевым назначением на улучшение, восстановление и охрану земельных угодий сельскохозяйственного назначения, внедрение ставки единого налога для тепличных комбинатов в размере 2 % от их выручки.

Ключевые слова: местные бюджеты, местное налогообложение, доходы местных бюджетов, единый налог, функции налогов, Налоговый кодекс Украины.

Abstract

Borovyk P. M., Slypchenko V. V., Onyschenko V. V.

Transformation of a charging mechanism of a uniform tax for small and agricultural businesses

The article studies problems of the modern order of applying special tax regimes of small and agricultural businesses in Ukraine presented by the uniform tax.

The study results show that the current procedure for charging the uniform tax for small and agricultural businesses in Ukraine has serious flaws. In particular, they include the need for calculation and payment of several other taxes, fees and contributions by small and agricultural businesses, namely the single social tax, military duties and taxes on personal income from the income paid as dividends, etc. It substantially overloads the mechanism by calculation and payment of the uniform tax. Also, flaws are that the uniform tax charging mechanism makes it possible to optimize the tax burden on individual business entities through the use of the simplified regime of direct taxation of large firms (through the creation of several affiliated structures); as a result of the implementation of the fixed agricultural tax and later of the uniform tax for agricultural businesses there is a deficit of funds in budgets of municipalities of agrarian regions necessary for funding types of work related to the protection, improvement and restoration of land resources; disproportion of the tax burden amount of greenhouse complexes that receive higher profits by several orders from a small land area than other (typical) agricultural enterprises.

The priority directions of improving the charging mechanism of the uniform tax in Ukraine will soon be exemption of the tax payers from paying the single social contribution, military duties and taxes on personal income from the income paid as dividends, enhancing liability of its taxpayers for illegal optimizing the tax burden of taxpayers themselves and their counterparties, implementation of the regulation in the Tax Codex of Ukraine which would obligate single tax payers of the fourth group to pay the land tax for agricultural lands or allowed redistributing a part of the uniform tax paid to the budget by entities of the fourth group of its taxpayers for improvement, restoration and protection of lands for agricultural purposes, implementation of the uniform tax rate for greenhouse complexes of 2% of their revenue.

Keywords: local budgets, local taxation, incomes of local budgets, uniform tax, tax functions, Tax Codex of Ukraine.